

ม.มหิตล มอบชีวิตใหม่ 'เด็กนอกระบบการศึกษา'

ประเทศไทยยังมีเด็กและเยาวชนจำนวนมากที่ยังขาดโอกาส เข้าไม่ถึงบริการพื้นฐานทางการศึกษา สังคม และสุขภาพ เด็กและเยาวชนเหล่านี้มีหลายรูปแบบ ทั้งเด็กที่ “หลุด” จากระบบการศึกษา เด็กจากครอบครัวยากจนไม่พร้อม รวมทั้ง “เด็กหลังห้อง” ในโรงเรียนน้อยใหญ่ทั้งหลายที่กำลังเสี่ยงต่อการตกไปอยู่ในวัฏจักรอันดำมืด ซึ่งมาพร้อมกับปัญหา ยาเสพติด เพศ อาชญากรรม ความรุนแรง

เด็กที่ถูกเรียกว่า “เด็กชายขอบ” ซึ่งมีความเปราะบางเหล่านี้ ยังคงมีชีวิตหายใจร่วมโลกใบเดียวกับผู้คนที่อยู่รายล้อม แต่มักจะถูกมองข้าม และถูกตำหนิ ซึ่งนี่ว่าเป็น “เหตุแห่งปัญหาของสังคม” และแม้จะมีหลายฝ่ายพยายามให้ความช่วยเหลือ แต่ดูเหมือนมาตรการทั้งหลาย ล้วน “เข้าไม่ถึง” แก่นแกนของปัญหา

เพราะมักเป็นการทำงานกับปัจจัยภายนอก ขาดการเน้นลึกไปที่ “มิติด้านในจิตใจ” ของเด็ก และผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้อง อันเป็นรากเหง้าที่แท้จริงของปัญหาเหล่านี้ โดยเฉพาะในหลายกรณี ด้วยการเข้าไปดูแลฟื้นฟูจิตใจที่บอบช้ำ สิ้นหวัง และบาดเจ็บเหล่านั้น ให้เกิดการเยียวยาและกลับฟื้นคืนพลัง

ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิตล เป็นหน่วยงานที่ทำงานขับเคลื่อนสังคมด้วยการนำเอากระบวนการพัฒนามิติด้านในเน้นการ “ตื่นรู้” สร้างพื้นที่ปลอดภัย และ “การรับฟัง” ให้กับผู้คนกลุ่มต่างๆ ซึ่งรวมถึงการร่วมมือกับเครือข่ายต่างๆ ในการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนชายขอบ/เปราะบางด้วยแนวคิดเพื่อการแก้ไขปัญหาลึกลงไปถึงการพัฒนาจิตตปัญญาในของมนุษย์ซึ่งจะช่วย

ให้สามารถแก้ไขปัญหายากๆ ในสังคมได้อย่างแท้จริง และยั่งยืน

รศ.ดร.ลือชัย ศรีเงินยวง ผู้อำนวยการศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิตล เปิดเผยถึงผลการทำงานกับเด็กชายขอบ/เปราะบาง (marginalized/vulnerable children) ในประเทศไทยว่า ยังคงมีสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วง โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงหลังการระบอบหนักของ COVID-19 พบว่ามีเด็กจำนวนไม่น้อยกลับมาพร้อมกับปัญหาการติดสารเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม และการถูกปฏิเสธกลับเข้าสู่ระบบโรงเรียน

ที่ผ่านมา ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิตล ได้ใช้กลวิธีในการทำงานกับภาคีเครือข่ายต่างๆ ในการขับเคลื่อนจิตตปัญญาให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยกลุ่มต่างๆ

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ปัญหาเด็กนอกระบบการศึกษา” ตั้งแต่เด็กนักเรียนเสี่ยงหลุดหลังห้อง จนถึงเด็กที่ปฏิเสธระบบการศึกษาและเด็กที่ตกอยู่ในกับดักวงจรความด่ามิดของชีวิตทั้งหลาย บทเรียนสำคัญประการหนึ่ง คือ การใช้จิตตปัญญาเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง “ห้องเรียนที่มีความทุกข์” เปลี่ยน “เด็กหลังห้อง” ที่สิ้นหวัง ให้เป็น “พลังแห่งอนาคต” ของแผ่นดิน ด้วยการทำงานเพื่อตัดอาวุธทางจิตตปัญญาให้กับคุณครูทั้งหลาย

ห้องเรียนแห่งอำนาจแบบเดิม ที่ใช้วิธีการสอนแบบสั่งการ ครูมีอำนาจ

เหมือนนักเรียน คอยควบคุม ชี้อิถุนัน ไม่ใช่คำตอบหากต้องเปลี่ยนเป็นพื้นที่แห่ง

การรับฟังด้วยความเข้าใจ ให้โอกาส ทำให้เด็ก ๆ ได้ตระหนักรู้ถึงคุณค่าที่อยู่ภายในตัวเอง ครูจะต้องสร้าง “พื้นที่ปลอดภัย” ให้เกิดขึ้น ใช้การรับฟัง ให้โอกาส แทนการใช้อำนาจ จะสามารถเปลี่ยนเด็กนักเรียนที่มีปัญหา สู่การเป็นเด็กที่สามารถพัฒนาต่อไปได้ รศ.ดร.ลือชัย กล่าว

สิ่งมหัศจรรย์ต่างๆที่เกิดขึ้นบนโลกจำนวนไม่น้อยมีที่มาจากเด็กหลังห้องไม่ว่าจะเป็น “ไอน์สไตน์” อัจฉริยะแห่งโลกวิทยาศาสตร์ ผู้คิดค้นทฤษฎีสัมพัทธภาพ ซึ่งสามารถจุดประกายสู่การพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่ต่างๆ ให้กับโลกในเวลาต่อมาอีกมากมาย ทั้งๆ ที่ในสมัยเด็กเคยสอบตกแทบทุกวิชา หรือ “บีโธเฟิน” อัจฉริยะแห่งโลกดนตรีคลาสสิก ผู้สามารถประพันธ์ดนตรีอมตะ ทั้งๆ ที่หูไม่ได้ยินเสียงเป็นต้น

ร่วมเปิดมุมมองสู่การค้นพบตัวตน เพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นคนใหม่ที่ไม่วันทันในทุกสถานการณ์ชีวิต ผ่านการศึกษาแนวคิดจิตตปัญญาด้วยตัวเองได้ที่ www.ce.mahidol.ac.th Facebook: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล